EURÓPSKA
KOMISIA

V Štrasburgu 17. 9. 2024
COM(2024) 55 final

2024/0230 (NLE)

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

o prostredí bez dymu a aerosólov, ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady 2009/C 296/02

{SWD(2024) 55 final} - {SWD(2024) 56 final}

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

- **Dôvody a ciele návrhu**

Úvod

V rámci európskeho plánu na boj proti rakovine Komisia oznámila svoj zámer aktualizovať odporúčanie Rady o prostredí bez dymu[1]. Jedným z cieľov plánu súvisiacich s tabakom je pomôcť vytvoriť „beztabakovú generáciu“, v ktorej do roku 2040 budú spotrebitelia tabaku tvoriť menej ako 5 % obyvateľstva v porovnaní približne s 25 % v súčasnosti. Revízia odporúčania Rady o prostredí bez dymu je iniciatíva, ktorá má pozitívne prispieť k dosiahnutiu tohto zámeru, splniť cieľ lepšej ochrany ľudí v Únii pred sekundárnym dymom pochádzajúcim z výrobkov založených na spaľovaní tabaku a pred sekundárnymi aerosólmi pochádzajúcimi z používania nových výrobkov a podporiť odvykanie od fajčenia a to, aby sa fajčenie a užívanie nikotínu nepovažovalo za bežné.

V aktuálnom odporúčaní Rady (2009/C 296/02) sa stanovujú odporúčania pre členské štáty, aby vykonávali Rámcový dohovor Svetovej zdravotníckej organizácie o kontrole tabaku (RDKT), čím sa im poskytuje usmernenie na splnenie ich právnych záväzkov chrániť ľudí pred sekundárnym dymom na všetkých vnútorných pracoviskách, vo verejnej doprave a na vnútorných verejných miestach. Do jeho rozsahu pôsobnosti patria tradičné tabakové výrobky, ktoré sa v tom čase vnímali ako hlavný problém, a niektoré verejné priestory, na ktoré sa odporúčanie vzťahovalo na základe individuálneho posúdenia nebezpečenstva.

Aktuálne odporúčanie Rady však v súčasnosti nemôže v plnej miere dosiahnuť svoj ochranný účel z dôvodu nedostatočného pokrytia vonkajších priestorov a z dôvodu vývoja na trhu súvisiaceho s novými výrobkami, ktoré môžu vypúšťať dym a/alebo aerosóly, ako sú napríklad zahrievané tabakové výrobky, elektronické cigarety, či už nikotínové alebo beznikotínové, a náhrady tabaku, a akýmikoľvek inými výrobkami vypúšťajúcimi dym a/alebo aerosól, ktoré pôvodne neboli zahrnuté. Cieľ navrhovanej revízie odporúčania Rady je preto dvojaký, a to pokryť nové výrobky a konkrétne vonkajšie priestory. Vďaka tomu bude odporúčanie lepšie riešiť riziká spojené so sekundárnym vystavením aerosólom z nových výrobkov, ako aj riziko spojené so sekundárnym vystavením dymu aj aerosólom v určitých vonkajších priestoroch. Revízia odporúčania k týmto dvom aspektom sa teda považuje za potrebnú na dosiahnutie cieľa, ktorým je lepšia ochrana ľudí v Únii, najmä detí a mladých ľudí, pred vystavením sekundárnemu dymu a aerosólom. Cieľom návrhu revidovaného odporúčania Rady je okrem toho nepriamo podporiť to, aby sa užívanie tabakových aj nových výrobkov nepovažovalo za bežné, a tým prispieť k dosiahnutiu beztabakovej generácie.

Navrhovaná revízia odporúčania Rady zahŕňa rozšírenie jeho rozsahu tak, aby pokrývalo určité nové výrobky a vonkajšie priestory. Hlavnou motiváciou tohto rozšírenia je rýchly rast trhu a príťažlivosť nových výrobkov od roku 2009, najmä medzi mladými ľuďmi, a v súčasnosti značné vystavenie sekundárnemu dymu a aerosólom v určitých vonkajších priestoroch. V roku 2009 zahrievané tabakové výrobky na trhu EÚ ešte neboli a elektronické cigarety sa na ňom nachádzali len v malej miere. Aktuálne odporúčanie sa preto zameriava len na tradičné tabakové výrobky, a to odkazom na „tabakový dym“, čo znamená, že priamo nezahŕňa všetky nové výrobky. Od roku 2009 sa však zvýšil podiel

[1] Odporúčanie Rady z 30. novembra 2009 o prostredí bez dymu (Ú. v. EÚ C 296, 5.12.2009, s. 4).

nových výrobkov, ako sú elektronické cigarety a zahrievané tabakové výrobky, na trhu. Medzi respondentmi prieskumu Eurobarometra z roku 2023, ktorý bol zameraný na postoje Európanov k tabakovým a súvisiacim výrobkom, sú 3 % súčasných používateľov elektronických cigariet v porovnaní s 2 % v roku 2020. Zvlášť znepokojivým aspektom používania nových výrobkov v posledných rokoch je ich príťažlivosť medzi deťmi a mladými ľuďmi. V skutočnosti 54 % súčasných a bývalých fajčiarov začalo fajčiť pred dovŕšením veku 19 rokov a 14 % začalo fajčiť pred dovŕšením 15 rokov[2].

Z dôkazov z výskumu vyplýva, že sekundárne emisie z nových výrobkov môžu mať potenciálne škodlivý vplyv na zdravie. Poradný výbor Európskej komisie známy ako Vedecký výbor pre zdravotné, environmentálne a vznikajúce riziká (SCHEER) vo svojom stanovisku k elektronickým cigaretám dospel k záveru, že existujú slabé až stredne silné dôkazy o rizikách respiračného, kardiovaskulárneho a karcinogénneho poškodenia v dôsledku sekundárneho vystavenia aerosólom z elektronických cigariet[3]. V rámci projektu TackSHS financovaného z prostriedkov EÚ sa ukázalo, že záťaž spôsobená sekundárnym dymom je naďalej značná, kvantifikovalo sa zdravotné riziko a hospodárske náklady pre viaceré členské štáty a boli navrhnuté intervencie zamerané na zníženie vystavenia sekundárnemu dymu tak, aby sa znížilo zaťaženie detí a dospelých chorobami[4]. Svetová zdravotnícka organizácia[5, 6, 7, 8] nedávno okrem iných obáv týkajúcich sa nových výrobkov zdôraznila negatívne účinky na zdravie v dôsledku vystavenia sekundárnym aerosólom. Existujú napríklad dôkazy, že vystavenie sekundárnym emisiám zo zahrievaných tabakových výrobkov je spojené so značnými respiračnými a kardiovaskulárnymi abnormalitami u okolostojacich osôb[9, 10, 11, 12, 13, 14]. Okrem toho sekundárne aerosóly

---

2 Osobitný prieskum Eurobarometra 539, 2023, *Attitudes of Europeans towards tobacco and related products* (Postoje Európanov k tabakovým a súvisiacim výrobkom), ISBN: 978-92-68-07599-9.

3 SCHEER (Vedecký výbor pre zdravotné, environmentálne a vznikajúce riziká), *Opinion on electronic cigarettes* (Stanovisko k elektronickým cigaretám), 16. apríla 2021.

4 https://www.tackshs.eu/wp-content/uploads/2019/10/TackSHS-leaflet_20191023.pdf.

5 Svetová zdravotnícka organizácia, *Report on the global tobacco epidemic 2021: addressing new and emerging products* (Správa z roku 2021 o celosvetovej tabakovej epidémii: riešenie problematiky nových a vznikajúcich výrobkov), 2021, ISBN: 978 92 4 003209 5, s. 30 – 38.

6 Svetová zdravotnícka organizácia, *Report on the global tobacco epidemic 2023: protect people from tobacco smoke* (Správa z roku 2023 o celosvetovej tabakovej epidémii: ochrana ľudí pred tabakovým dymom), 2023, ISBN: 978-92-4-007716-4, s. 31 – 32.

7 Svetová zdravotnícka organizácia, *Technical note on the call to action on electronic cigarettes* (Technická poznámka k výzve na prijatie opatrení v oblasti elektronických cigariet), 2023, s. 3 – 4. https://www.who.int/publications/m/item/technical-note-on-call-to-action-on-electronic-cigarettes.

8 Svetová zdravotnícka organizácia, *Electronic cigarettes call to action* (Výzva na prijatie opatrení v oblasti elektronických cigariet), 2023, https://www.who.int/publications/m/item/electronic-cigarettes---call-to-action.

9 Svetová zdravotnícka organizácia, *Heated tobacco products: summary of research and evidence of health impacts* (Zahrievané tabakové výrobky: zhrnutie výskumu a dôkazov o vplyve na zdravie), 2023, s. 12 – 13, https://www.who.int/publications/i/item/9789240042490.

10 Svetová zdravotnícka organizácia, *WHO study group on tobacco product regulation: Report on the scientific basis of tobacco product regulation: eighth report of a WHO study group* (Študijná skupina WHO pre reguláciu tabakových výrobkov: Správa o vedeckom základe regulácie tabakových výrobkov: ôsma správa študijnej skupiny WHO), 2021, https://www.who.int/publications/i/item/9789240022720.

11 Yoshioka, T., Shinozaki, T., Hori, A., Okawa, S., Nakashima, K., Tabuchi, T., *Association between exposure to secondhand aerosol from heated tobacco products and respiratory symptoms among current non-smokers in Japan: a cross-sectional study* (Súvislosť medzi vystavením sekundárnemu aerosólu zo zahrievaných tabakových výrobkov a respiračnými symptómami medzi súčasnými nefajčiarmi v Japonsku: prierezová štúdia), BMJ Open, 2023;13:e065322, doi: 10.1136/ bmjopen-2022-065322.

12 Imura, Y., Tabuchi, T., *Exposure to secondhand heated-tobacco-product aerosol may cause similar incidence of asthma attack and chest pain to secondhand cigarette exposure: the JASTIS 2019 study* (Vystavenie

z elektronických cigariet, nikotínových aj beznikotínových, vystavujú okolostojace osoby kvantifikovateľným úrovniam tuhých častíc a významných toxických látok a kontaminantov[15, 16, 17, 18, 19, 20, 21]. Pre uvedenie súvislostí, Svetová zdravotnícka organizácia sa domnieva, že elektronické cigarety s nikotínom sú vysoko návykové a zdraviu škodlivé[6, 7]. Takisto zdôrazňuje, že žiadna úroveň vystavenia vedľajšiemu prúdu dymu nie je bezpečná ani prijateľná, a preto by sa malo postupovať obozretne[4]. Okrem toho, aby sa dosiahla vyššia úroveň ochrany pred sekundárnym dymom a aerosólmi, právne predpisy v prospech prostredia bez dymu by mali byť komplexné a ich ustanovenia by sa mali vzťahovať na nové výrobky[5]. Viaceré členské štáty už prijali ochranné opatrenia vrátane zákazu fajčenia na vnútorných a vonkajších miestach alebo zákazu používania nových výrobkov na verejných miestach[22].

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a kým sa bude pokračovať v rozvoji súčasnej dôkazovej základne, je revízia odporúčania Rady s cieľom zahrnúť nové výrobky opodstatnená a vhodná na riešenie rizika vystavenia sekundárnemu dymu a aerosólom s cieľom

---

sekundárnemu aerosólu zo zahrievaných tabakových výrobkov môže spôsobiť podobný výskyt astmatických záchvatov a bolesti v hrudníku ako vystavenie sekundárnemu cigaretovému dymu: štúdia JASTIS z roku 2019), Int J Environ Res Public Health, 2021;18(4):1766, doi: 10.3390/ijerph18041766.

13 Uguna, C. N., Snape, C. E., *Should IQOS emissions be considered as smoke and harmful to health? A review of the chemical evidence* (Mali by sa emisie z výrobkov IQOS považovať za dym a za zdraviu škodlivé? Preskúmanie chemických dôkazov), ACS Omega, 2022;7(26):22111–24, doi: 10.1021/ acsomega.2c01527.

14 Auer, R., Concha-Lozano, N., JacotSadowski, I., Cornuz, J., Berthet, A., *Heat-not-burn tobacco cigarettes: smoke by any other name* (Tabakové cigarety typu „Heat-Not-Burn“: iný názov pre dym), JAMA Intern Med, 2017;177(7):1050–2, doi: 10.1001/ jamainternmed.2017.1419.

15 Fernández, E., Ballbè, M., Sureda, X., Fu, M., Saltó, E., Martínez-Sánchez, J. M., *Particulate matter from electronic cigarettes and conventional cigarettes: a systematic review and observational study* (Tuhé častice z elektronických cigariet a tradičných cigariet: systematický prehľad a observačná štúdia), Curr Environ Health Rep, 2015;2(4):423–9, doi: 10.1007/s40572- 015-0072-x.

16 Li, L., Lin, Y., Xia, T., Zhu, Y., *Effects of electronic cigarettes on indoor air quality and health* (Účinky elektronických cigariet na kvalitu vzduchu v interiéri a zdravie), Annu Rev Public Health, 2020;41(1):363–80, doi: 10.1146/ annurev-publhealth-040119-094043.

17 Hess, I., Lachireddy, K., Capon, A., *A systematic review of the health risks from passive exposure to electronic cigarette vapour* (Systematický prehľad zdravotných rizík vyplývajúcich z pasívneho vystavenia výparom z elektronických cigariet), Public Health Research & Practice, 2016;26(2).

18 Borgini, A., Veronese, C., De Marco, C., Boffi, R., Tittarelli, A., Bertoldi, M. a kol., *Particulate matter in aerosols produced by two last generation electronic cigarettes: a comparison in a real-world environment* (Tuhé častice v aerosóloch z elektronických cigariet dvoch posledných generácií: porovnanie v reálnom prostredí), Pulmonology, 2021.

19 *Exposure to aerosols from smoking-proxy electronic inhaling systems: a systematic review* (Vystavenie aerosólom z elektronických inhalačných systémov nahrádzajúcich fajčenie: systematický prehľad), Barcelona: Oddelenie pre kontrolu tabaku, Institut Català d'Oncologia, 2016.

20 Lerner, C. A., Sundar, I. K., Yao, H., Gerloff, J., Ossip, D. J., McIntosh, S. a kol., *Vapors produced by electronic cigarettes and e-juices with flavorings induce toxicity, oxidative stress, and inflammatory response in lung epithelial cells and in mouse lung* (Výpary z elektronických cigariet a kvapalných náplní do elektronických cigariet s príchuťami spôsobujú toxicitu, oxidačný stres a zápalovú reakciu v pľúcnych epitelových bunkách a v pľúcach myší), PLoS One, 2015;10(2):e0116732.

21 Glantz, S. A., Nguyen, N. a Oliveira da Silva, A. L., 2024. *Population-Based Disease Odds for E-Cigarettes and Dual Use versus Cigarettes* (Pravdepodobnosť vzniku chorôb u obyvateľstva v dôsledku používania elektronických cigariet a dvojakého používania v porovnaní s bežnými cigaretami), NEJM Evidence, 3(3), DOI: 10.1056/EVIDoa2300229.

22 Medzi príklady členských štátov, ktoré už prijali ochranné opatrenia, patria Španielsko, Lotyšsko a Švédsko (pracovný dokument útvarov Komisie pripojený k odporúčaniu Rady o prostredí bez dymu a aerosólov, ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady 2009/C 296/02).

zabezpečiť vysokú úroveň ochrany verejného zdravia. Tento prístup je zároveň v súlade s oznámením Komisie o zásade predbežnej opatrnosti[23].

Navrhované rozšírenie rozsahu pôsobnosti odporúčania je významným krokom k tomu, aby sa fajčenie a používanie nových výrobkov, ktoré by sa mohlo podobať fajčeniu, nepovažovalo za bežné, čo je kľúčovým prvkom dosiahnutia beztabakovej generácie v Únii do roku 2040. Toto rozšírenie rozsahu pôsobnosti je mimoriadne dôležité vzhľadom na to, že používanie nových výrobkov, najmä tých, ktoré obsahujú nikotín, a predovšetkým ich používanie mladými ľuďmi, by sa mohlo stať východiskovým bodom pre následné používanie tradičných tabakových výrobkov založených na spaľovaní tabaku. To môže viesť k tzv. dvojakému používaniu, keď užívatelia spotrebúvajú tradičné tabakové výrobky aj nové výrobky súčasne a často ich striedajú v závislosti od toho, kde sa uplatňujú pravidlá týkajúce sa prostredia bez dymu[24, 25, 26, 27, 28].

Pokiaľ ide o vonkajšie priestory, na ktoré sa aktuálne odporúčanie výslovne nevzťahuje, v súčasnosti dochádza k značnému vystaveniu sekundárnemu dymu a aerosólom na miestach, ako sú vonkajšie priestory ubytovacích a stravovacích zariadení a vonkajšie priestory určené pre deti a mladistvých. V skutočnosti 74 % respondentov prieskumu Eurobarometra tvrdí, že sa za posledných šesť mesiacov stretli s tým, že ľudia fajčili na vonkajších terasách, a 71 % respondentov tvrdí, že sa na tých istých miestach stretli s osobami používajúcimi elektronické cigarety a zahrievané tabakové výrobky. Spomedzi respondentov 42 % tvrdí, že ľudia fajčili vo vonkajších priestoroch určených pre deti a mladistvých, a 49 % tvrdí, že sa na tých istých miestach stretli s osobami používajúcimi elektronické cigarety a zahrievané tabakové výrobky[2]. Cieľom návrhu na rozšírenie rozsahu pôsobnosti aktuálneho odporúčania Rady tak, aby zahŕňalo konkrétne vonkajšie priestory, je lepšie chrániť ľudí, najmä deti a mladých ľudí, pred vystavením sekundárnemu dymu a aerosólom.

Podporné opatrenia Komisie

Navrhované odporúčanie Rady obsahuje odporúčania členským štátom, aby lepšie riešili riziká vyplývajúce z vystavenia sekundárnemu dymu a aerosólom v určitých vonkajších priestoroch. Komisia plánuje vykonať celý rad opatrení na podporu krajín pri vykonávaní odporúčaní.

---

23 Oznámenie Komisie o zásade predbežnej opatrnosti [KOM(2000) 1 v konečnom znení].

24 Osobitný prieskum Eurobarometra 506, 2021, *Attitudes of Europeans towards tobacco and electronic cigarettes* (Postoje Európanov k tabaku a elektronickým cigaretám), ISBN: 978-92-76-27171-0, s. 10.

25 Svetová zdravotnícka organizácia, *Report on the global tobacco epidemic 2021: addressing new and emerging products* (Správa z roku 2021 o celosvetovej tabakovej epidémii: riešenie problematiky nových a vznikajúcich výrobkov), 2021, ISBN: 978 92 4 003209 5, s. 36.

26 Kalkhoran, S., Glantz, S. A., *E-cigarettes and smoking cessation in real-world and clinical settings: a systematic review and meta-analysis* (Elektronické cigarety a odvykanie od fajčenia v reálnom a klinickom prostredí: systematický prehľad a metaanalýza), Lancet Respiratory Medicine, 2016;4(2):116–28.

27 Felicione, N. J., Ozga-Hess, J. E., Ferguson, S. G., Dino, G., Kuhn, S., Haliwa, I. a kol., *Cigarette smokers' concurrent use of smokeless tobacco*: *dual use patterns and nicotine exposure* (Súbežné používanie bezdymových tabakových výrobkov u fajčiarov cigariet: vzorce dvojakého používania a vystavenie nikotínu), Tobacco Control, 2021;30(1):24–29.

28 Wang, J. B., Olgin, J. E., Nah, G., Vittinghoff, E., Cataldo, J. K., Pletcher, M. J. a kol., *Cigarette and e-cigarette dual use and risk of cardiopulmonary symptoms in the Health eHeart Study* (Dvojaké používanie cigariet a elektronických cigariet a riziko kardiopulmonálnych symptómov v štúdii Health eHeart Study), PLoS One, 2018;13(7):e0198681.

Po prvé, Komisia má v úmysle podnecovať a/alebo posilňovať spoluprácu medzi členskými štátmi pri výmene najlepších postupov v oblasti posilňovania a/alebo vývoja komplexných politík, programov a stratégií v prospech prostredia bez dymu a aerosólov a podporovať navrhovanie a skúšanie ambicióznych a efektívnych prístupov na dosiahnutie prostredia bez dymu a aerosólov. Po druhé, Komisia plánuje prostredníctvom existujúcich programov, diskusných fór a nástrojov spolupráce EÚ poskytnúť podporu pri vykonávaní odporúčania členskými štátmi a pri presadzovaní opatrení na kontrolu tabaku a nikotínu.

Komisia má takisto v úmysle podporiť kontrolu tabaku a nikotínu a prevenciu závislosti ďalším podporovaním výskumu. Predpokladá sa, že toto výskumné úsilie bude zahŕňať nové výrobky, ktoré vypúšťajú dym alebo aerosóly, vrátane zahrievaných tabakových výrobkov, elektronických cigariet, či už nikotínových alebo beznikotínových, a náhrad tabaku, ktoré vypúšťajú dym alebo aerosóly[29], a akékoľvek iné výrobky vypúšťajúce dym a/alebo aerosól, výrobky uvoľňujúce nikotín a výrobky, ktoré pripomínajú používanie výrobkov uvoľňujúcich nikotín. Komisia plánuje posilniť aj medzinárodnú spoluprácu na témach, na ktoré sa vzťahuje toto odporúčanie, a to aj v oblasti výskumu.

Napokon má Komisia v úmysle vypracovať súbor nástrojov prevencie, ktoré budú podporovať lepšiu ochranu zdravia detí a mladých ľudí vo veku, keď sú najzraniteľnejší a dochádza u nich k najvýraznejšiemu formovaniu, so zameraním na predchádzanie fajčeniu a závislosti od nikotínu, a ktoré budú riešiť vzájomné vzťahy medzi duševným a telesným zdravím a kľúčové determinanty zdravia.

Komisia plánuje vykonať všetky podporné opatrenia v úzkej spolupráci s členskými štátmi.

- **Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

Tento návrh dopĺňa smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/40/EÚ z 3. apríla 2014 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov a o zrušení smernice 2001/37/ES[30]. Touto smernicou sa stanovujú pravidlá pre tabakové a súvisiace výrobky na trhu EÚ. Poskytuje regulačný rámec okrem iného pre zahrievané tabakové výrobky a elektronické cigarety. Cieľom smernice je zlepšiť fungovanie vnútorného trhu s tabakovými a so súvisiacimi výrobkami a zároveň zabezpečiť ľuďom v Únii vysokú úroveň ochrany zdravia.

Tento návrh prispeje aj k cieľom európskeho plánu na boj proti rakovine súvisiacim s tabakom, najmä k cieľu dosiahnuť beztabakovú generáciu. Misia EÚ proti rakovine[31] v úzkej súčinnosti s plánom podporuje tento cieľ poskytovaním nových dôkazov o prevencii a zmenách správania, pričom vychádza z výskumu v oblasti tabaku podporovaného z programov Horizont 2020 a Horizont Európa[32].

Návrh dopĺňa iniciatívu EÚ v oblasti neprenosných chorôb „Spoločne zdravšie“, ktorej cieľom je riešiť rizikové faktory spoločné pre rakovinu a iné neprenosné choroby, a to vrátane užívania tabaku. Návrh sa okrem iného zaoberá determinantmi zdravia.

---

29 V kontexte tohto návrhu odporúčania Rady sú náhradami tabaku netabakové výrobky, ktoré vypúšťajú dym alebo aerosóly, ktoré sa môžu používať súbežne s tabakovými výrobkami alebo ktoré môžu napodobňovať používanie tabakových výrobkov.

30 Ú. v. EÚ L 127, 29.4.2014, s. 1.

31 https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/eu-mission-cancer_en?prefLang=sk.

32 V rámci programov Horizont 2020 a Horizont Európa sa financovalo viac ako 55 projektov týkajúcich sa výskumu v oblasti tabaku s celkovým rozpočtom približne 110 miliónov EUR.

Prostredníctvom rôznych opatrení v rámci programu EU4Health sa ním poskytujú finančné prostriedky Únie na opatrenia v oblasti determinantov zdravia zamerané na riešenie rizikových faktorov, ktoré sa týkajú rôznych neprenosných chorôb, a na rozvoj intervencií v oblasti hlavných prierezových tém, ako je napríklad kontrola tabaku.

Tento návrh dopĺňa globálne opatrenia kontroly tabaku stanovené v Rámcovom dohovore WHO o kontrole tabaku (RDKT), t. j. v medzinárodnej zmluve, ktorej zmluvnými stranami sú aj Európska únia a jej členské štáty, ale zároveň má širší rozsah pôsobnosti ako tieto globálne opatrenia, pričom hlavným cieľom je podporiť medzinárodnú spoluprácu na dosiahnutie účinnej, primeranej a komplexnej medzinárodnej reakcie na šírenie celosvetovej tabakovej epidémie. Konkrétnejšie táto revízia dopĺňa článok 8 dohovoru RDKT, ktorý sa zaoberá ochranou pred vystavením tabakovému dymu.

- **Súlad s ostatnými politikami Únie**

Táto iniciatíva je v súlade s akčným plánom nulového znečistenia[33], v ktorom sa v rámci Európskej zelenej dohody stanovuje cieľ znížiť do roku 2050 znečistenie ovzdušia, vody a pôdy na úrovne, ktoré už nie sú škodlivé pre zdravie ľudí a prírodné ekosystémy a ktoré rešpektujú medze, s ktorými sa naša planéta dokáže vyrovnať, a vytvoriť tak prostredie bez toxických látok. Revízia odporúčania Rady o prostredí bez dymu môže mať pozitívny vplyv na životné prostredie, a to obmedzením dymu a aerosólov pochádzajúcich z používania nových výrobkov a znížením množstva odpadu a odpadkov z likvidácie cigaretových ohorkov, plastových filtrov a pomôcok, najmä jednorazových pomôcok, používaných v súvislosti s novými výrobkami. Okrem toho môže spotreba tradičných tabakových a nových výrobkov predstavovať environmentálne nebezpečenstvo vzniku požiaru a ohrozenia bezpečnosti.

Tento návrh je takisto v súlade so stratégiou EÚ v oblasti práv dieťaťa[34], v ktorej sa zdôrazňuje, že EÚ a členské štáty musia dodržiavať, chrániť, presadzovať a uplatňovať práva detí. Stratégia sa v jednej z tematických oblastí odvoláva na právo na kvalitný život, vzdelanie a zdravie pre všetky deti v EÚ. Cieľom revízie odporúčania Rady o prostredí bez dymu je predovšetkým chrániť deti a mladých ľudí pred vystavením sekundárnemu dymu a aerosólom.

2. PRÁVNY ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právny základ**

Tento návrh vychádza z článku 168 ods. 6 Zmluvy o fungovaní EÚ (ZFEÚ), podľa ktorého môže Rada na návrh Komisie prijímať odporúčania na účely uvedené v článku 168, ktorý sa týka ochrany verejného zdravia. Hlavným cieľom tohto návrhu je lepšie chrániť ľudí v Únii, najmä deti a mladých ľudí, pred vystavením sekundárnemu dymu a aerosólom. Tento návrh odporúčania Rady sa preto môže prijať na základe článku 168 ods. 6 ZFEÚ.

- **Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci Únie)**

Tento návrh pomôže zvýšiť úroveň ochrany ľudského zdravia pred vystavením sekundárnemu dymu a aerosólom medzi členskými štátmi, ako aj v rámci nich. Činnosť Únie, ktorá by doplnila vnútroštátne politiky, by vnútroštátnemu úsiliu priniesla jasnú

[33] Cesta k zdravej planéte pre všetkých – Akčný plán EÚ: „Dosahovanie nulového znečisťovania ovzdušia, vody a pôdy“ [COM(2021) 400 final].

[34] Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa [COM(2021) 142 final].

pridanú hodnotu, keďže by tým členským štátom, ktoré komplexné právne predpisy v prospech prostredia bez dymu ešte nevykonali, vydala odporúčania, ako to spraviť. V navrhovanom odporúčaní Rady sa rešpektuje zodpovednosť členských štátov za vymedzenie ich politiky v oblasti zdravia.

- **Proporcionalita**

V tomto návrhu odporúčania Rady na základe článku 168 ods. 6 ZFEÚ sa zohľadňuje, že činnosť EÚ, ktorá dopĺňa vnútroštátne politiky, ako sa uvádza v článku 168 ods. 1 ZFEÚ, sa zameriava na zlepšenie verejného zdravia. Cieľom tohto návrhu je lepšie chrániť ľudí v Únii pred sekundárnym dymom a aerosólmi, pričom sa zameriava na to, aby boli do jeho rozsahu pôsobnosti zahrnuté nové výrobky a konkrétne vonkajšie priestory. Navrhovaná revízia aktuálneho odporúčania Rady[1] je vhodná na dosiahnutie zamýšľaného cieľa a neprekračuje rámec toho, čo je nevyhnutné a primerané, pretože by viedla k zvýšeniu pozitívnych prínosov pre zdravie. Okrem toho hospodárske vplyvy sú prevážené prínosmi pre verejné zdravie a očakávanými úsporami pre systémy zdravotnej starostlivosti a zníženými environmentálnymi nákladmi.

- **Výber nástroja**

Nástroj politiky na túto revíziu, ktorým je návrh odporúčania Rady, zostáva nezmenený a plne rešpektuje zásadu subsidiarity a proporcionality v oblasti verejného zdravia. Ide o nezáväzný nástroj, ktorý členským štátom umožňuje prispôsobiť ich prístupy vlastným vnútroštátnym potrebám.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia *ex post*/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Neuplatňuje sa.

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

Vstupné údaje a spätná väzba v súvislosti s touto iniciatívou boli zozbierané prostredníctvom výzvy na predkladanie podkladov[35] a rôznych cielených konzultačných činností (cielené prieskumy, cielené rozhovory a osobitné skupiny). Konzultácie sa viedli s týmito skupinami zainteresovaných strán: 1. so zástupcami príslušných orgánov členských štátov; 2. s organizáciami občianskej spoločnosti; 3. so zástupcami odvetvia tabakových a súvisiacich výrobkov; 4. so zástupcami z odvetvia HORECA; 5. s inými príslušnými zainteresovanými stranami, ako sú zástupcovia vzdelávacích a športových združení. Vstupné údaje o revíziách boli zozbierané aj prostredníctvom stretnutia expertnej skupiny Komisie pre politiku v oblasti tabaku, ktoré sa konalo 3. mája 2023. Napokon bola k navrhovaným revíziám odporúčania prijatá písomná spätná väzba od jednotnej akcie na kontrolu tabaku (JATC-2).

Na výzvu na predkladanie podkladov, ktorá bola otvorená pre príspevky od 22. júna do 20. júla 2022, prišlo 207 odpovedí[36]. Väčšina mimovládnych organizácií,

---

35 Vyjadrite svoj názor. Prostredie bez dymu – aktualizované odporúčanie. Výzva na predkladanie podkladov. 22. júna 2022 – 20. júla 2022.

36 Odpovede boli prijaté od občanov EÚ (101), podnikov, spotrebiteľských a obchodných organizácií (47), mimovládnych organizácií (28), akademických/výskumných inštitúcií (6) a verejných orgánov členských štátov (4).

akademických/výskumných inštitúcií a zástupcov príslušných vnútroštátnych orgánov navrhované aktualizácie odporúčania z roku 2009 vo veľkej miere podporila. Niektoré z bodov, ktoré boli zdôraznené, sa týkajú významu doplnenia nových výrobkov (vrátane beznikotínových výrobkov) a pozitívneho vplyvu, ktorý by aktualizácie odporúčania mali pri riešení stúpajúcej obľúbenosti, intenzívnejšej reklamy a častejšieho používania nových výrobkov, najmä medzi deťmi a mladými ľuďmi. Navyše v jednotlivých členských štátoch vzrástla dôležitosť zabezpečenia harmonizácie právnych predpisov v prospech prostredia bez dymu a aerosólov. Spätná väzba získaná od podnikov je prevažne proti akýmkoľvek aktualizáciám odporúčania.

Počas cielených konzultačných činností väčšina zástupcov príslušných vnútroštátnych orgánov poukázala na to, že navrhované zmeny odporúčania by pomohli chrániť verejnosť pred vystavením sekundárnemu dymu a aerosólom. Konštatovali, že by to malo pozitívny vplyv z hľadiska harmonizácie pravidiel týkajúcich sa prostredia bez dymu v rámci členských štátov a medzi nimi a že výsledný hospodársky vplyv a administratívna záťaž by boli malé a zdravotné prínosy by ich prevážili. Zdôraznené boli prípadné problémy pri presadzovaní a dodržiavaní predpisov.

Väčšina organizácií občianskej spoločnosti, s ktorými sa viedli konzultácie, súhlasila s tým, že navrhované rozšírenie s cieľom pokryť nové výrobky a vonkajšie priestory by malo pozitívny vplyv pri obmedzovaní vystavenia sekundárnemu dymu/aerosólom a že by to následne pomohlo chrániť ľudí, najmä deti, mladistvých a iné zraniteľnejšie osoby, napríklad občanov trpiacich chronickými chorobami alebo inými existujúcimi zdravotnými ťažkosťami či tehotné ženy. Takisto poznamenali, že revízia odporúčania by prispela k tomu, aby sa fajčenie a používanie nových výrobkov nepovažovalo za bežné. Niektoré organizácie zdôraznili význam tzv. zabezpečenia nadčasovosti revidovaného odporúčania v súvislosti s možným vývojom a trendmi v oblasti nových tabakových výrobkov. Viaceré organizácie poukázali aj na environmentálne prínosy, keďže existujú značné obavy z negatívnych environmentálnych vplyvov fajčenia a používania nových výrobkov, napríklad pokiaľ ide o cigaretové ohorky vyhodené ako odpadky, jednorazové cigarety a vyhodené batérie. V neposlednom rade väčšina organizácií občianskej spoločnosti považovala za problémy súvisiace s revíziou zasahovanie priemyslu a lobizmus, presadzovanie a dodržiavanie predpisov.

Zástupcovia z odvetvia tabakových a súvisiacich výrobkov, s ktorými sa viedli konzultácie, boli väčšinou proti zmenám aktuálneho odporúčania, pokiaľ ide o zahrnutie nových výrobkov a vonkajších priestorov. Zdôraznili, že nové výrobky by v súvislosti s pravidlami týkajúcimi sa prostredia bez dymu nemali podliehať rovnakej úrovni obmedzení ako tradičné výrobky založené na spaľovaní tabaku. Niektorí zástupcovia tabakového priemyslu však takisto súhlasili s tým, že rozšírenie pravidiel na vonkajšie priestory, v ktorých sú prítomné deti a mladiství, by ich mohlo pomôcť chrániť pred sekundárnym dymom a aerosólmi.

Zástupcovia z odvetvia hotelov, reštaurácií a kaviarní (HORECA) mali rozličné názory. Niektorí z nich navrhované zmeny v značnej miere podporili, pokiaľ ide o rozsah výrobkov aj priestorov, pričom konštatovali, že by to malo pozitívny vplyv na zdravie zamestnancov v danom odvetví, keďže by ich to pomohlo chrániť pred vystavením sekundárnemu dymu a aerosólom. Iní vyjadrili k navrhovanej revízii odporúčania určitú mieru výhrad, a to najmä k opatreniu zahrnúť vonkajšie priestory ubytovacích a stravovacích zariadení. Zástupcovia podnikov z odvetvia HORECA predovšetkým zdôraznili svoje obavy zo straty zákazníkov a strach, že by možno museli vynaložiť zdroje na prispôsobenie sa novým opatreniam a že v prípade hotelového priemyslu by ich zákazníci mohli prejsť do odvetvia krátkodobého

prenájmu, čo by malo za následok nekalú hospodársku súťaž. Na podporu uvedených negatívnych hospodárskych vplyvov neboli poskytnuté žiadne kvantitatívne informácie ani faktické odhady. Naopak, zástupcovia zamestnancov v odvetví HORECA sa domnievali, že hospodársky vplyv by bol neutrálny a zanedbateľný.

Zástupcovia z tabakového priemyslu uviedli, že iniciatíva by znížila dopyt po tradičných tabakových výrobkoch aj nových výrobkoch, ako sú elektronické cigarety, čo by malo nepriaznivý vplyv aj na zamestnanosť v odvetví tabakových a nových výrobkov.

Expertná skupina Komisie pre politiku v oblasti tabaku a jednotná akcia na kontrolu tabaku (JATC-2) podporili zahrnutie nových výrobkov a vonkajších priestorov.

Vstupné údaje, návrhy a odporúčania členských štátov a iných zainteresovaných strán boli preskúmané a zohľadnené v čo najväčšej miere a v súlade s príslušnými a dostupnými vedeckými dôkazmi. Podrobné výsledky zo všetkých konzultačných činností a spôsob ich zohľadnenia sú opísané v sprievodnom pracovnom dokumente útvarov Komisie.

- **Získavanie a využívanie odborných znalostí**

  Ako už bolo uvedené, na podporu tohto odporúčania sa zorganizovalo viacero konzultačných činností zameraných na príslušné skupiny zainteresovaných strán s cieľom zozbierať stanoviská a dôkazy.

- **Posúdenie vplyvu**

  Posúdenie vplyvu sa nepovažovalo za potrebné, pretože navrhovaná iniciatíva je pre členské štáty nezáväzným odporúčaním a ponecháva priestor pre rôzne vnútroštátne prístupy. Cieľom tejto iniciatívy je aktualizovať predchádzajúce odporúčanie z roku 2009 v reakcii na technologický vývoj od roku 2009 v súvislosti s novými výrobkami a zabrániť individuálnemu prístupu pri uplatňovaní pravidiel týkajúcich sa prostredia bez dymu na verejné priestory. Zo štúdie o prostredí bez dymu a o reklame na tabakové a súvisiace výrobky z roku 2021[37] vyplynulo, že sa očakáva pozitívny vplyv revízie na zdravie a jej pozitívny sociálny vplyv a že rozsah negatívnych hospodárskych vplyvov, ktorým by mohli čeliť hospodárske subjekty, je obmedzený a/alebo zanedbateľný. Podporné dôkazy a závery vyplývajúce zo štúdie sú uvedené v sprievodnom pracovnom dokumente útvarov Komisie.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

  Neuplatňuje sa.

- **Základné práva**

  […]

4. VPLYVY NA ROZPOČET

Neuplatňuje sa.

[37] Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre zdravie a bezpečnosť potravín, *Study on smoke-free environments and advertising of tobacco and related products* (Štúdia o prostredí bez dymu a o reklame na tabakové a súvisiace výrobky), 2021, ISBN: 978-92-76-42343-0.

5. OSTATNÉ PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

  Komisia plánuje na základe informácií poskytnutých členskými štátmi predložiť správu o pokroku dosiahnutom pri vykonávaní tohto odporúčania, a to do piatich rokov od jeho prijatia.

- **Vysvetľujúce dokumenty (v prípade smerníc)**

  Neuplatňuje sa.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

  Neuplatňuje sa.

2024/0230 (NLE)

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

o prostredí bez dymu a aerosólov, ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady 2009/C 296/02

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 168 ods. 6,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

(1) Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie je vystavenie sekundárnemu tabakovému dymu rozšírenou príčinou úmrtnosti, chorobnosti a zdravotného postihnutia v Únii. Takéto vystavenie je spojené so spotrebou tabaku, ktorá je stále hlavnou príčinou onkologických ochorení, ktorým sa dá predísť, keďže 27 % všetkých onkologických ochorení sa pripisuje užívaniu tabaku.

(2) Užívanie tabaku je naďalej rozšírené na celom svete aj v celej Únii. Podľa odhadov z roku 2023 fajčí 24 % obyvateľov Európskej únie[1].

(3) Celosvetové ročné hospodárske náklady na fajčenie sa v roku 2012 odhadovali na 1,4 bilióna USD, čo zodpovedá 1,8 % celosvetového hrubého domáceho produktu (HDP). Už v roku 2009 stálo fajčenie tabaku v EÚ 544 miliárd EUR, čo predstavuje približne 4,6 % kombinovaného HDP EÚ27[2].

(4) Je vhodné prispieť k zníženiu úrovne fajčenia v Únii v súlade s cieľom európskeho plánu na boj proti rakovine[3], ktorým je dosiahnuť beztabakovú generáciu, v ktorej bude tabakové výrobky používať len 5 % obyvateľov Únie v porovnaní s 24 % v súčasnosti.

(5) Rámcový dohovor Svetovej zdravotníckej organizácie o kontrole tabaku (RDKT) bol vypracovaný s cieľom podporiť účinnú a komplexnú medzinárodnú reakciu na šírenie celosvetovej tabakovej epidémie. V článku 8 dohovoru RDKT sa vyžaduje, aby jeho zmluvné strany zabezpečili účinnú ochranu pred sekundárnym tabakovým dymom na pracoviskách, vo verejnej doprave a na verejných miestach vo vnútri budov. Cieľom pripojených usmernení je pomôcť zmluvným stranám pri plnení ich povinností podľa článku 8 dohovoru RDKT.

(6) V Európskej stratégii v oblasti kontroly tabaku, ktorú prijal Regionálny výbor Svetovej zdravotníckej organizácie pre Európu v septembri 2002, sa odporučilo, aby členské štáty WHO zaistili právo občanov na prostredie bez dymu, a to okrem iného zabezpečením toho, aby boli verejné miesta, pracoviská a verejná doprava bez dymu,

---

1 Osobitný prieskum Eurobarometra 539, 2023, *Attitudes of Europeans towards tobacco and related products* (Postoje Európanov k tabakovým a súvisiacim výrobkom), ISBN: 978-92-68-07599-9.

2 Podpora zdravia (who.int), Tabak a fajčenie | Vedomosti na podporu politiky (europa.eu).

3 Oznámenie Komisie s názvom Európsky plán na boj proti rakovine [COM(2021) 44 final].

zákazom fajčenia vo vonkajších priestoroch všetkých vzdelávacích inštitúcií pre maloleté osoby, na všetkých miestach poskytovania zdravotnej starostlivosti a na verejných podujatiach, ako aj klasifikovaním environmentálneho tabakového dymu ako karcinogénu[4].

(7) Sekundárne emisie z nových výrobkov môžu mať potenciálne škodlivý vplyv na zdravie. Svetová zdravotnícka organizácia zdôrazňuje, že v dôsledku sekundárnych emisií z nových výrobkov môžu byť ľudia vystavení potenciálne škodlivým úrovniam tuhých častíc a významných toxických látok.

(8) Svetová zdravotnícka organizácia[5, 6, 7] nedávno okrem iných obáv týkajúcich sa nových výrobkov zdôraznila negatívne účinky na zdravie v dôsledku vystavenia sekundárnym aerosólom. Napríklad nedávne dôkazy naznačujú, že vystavenie sekundárnym emisiám zo zahrievaných tabakových výrobkov je spojené so značnými respiračnými a kardiovaskulárnymi abnormalitami u okolostojacich osôb[8, 9, 10, 11, 12, 13]. Okrem toho sekundárne aerosóly z elektronických cigariet, a to vrátane nikotínových

---

4 Svetová zdravotnícka organizácia, 2002. Európska stratégia v oblasti kontroly tabaku, https://iris.who.int/handle/10665/107455.

5 Svetová zdravotnícka organizácia, *Report on the global tobacco epidemic 2023: protect people from tobacco smoke* (Správa z roku 2023 o celosvetovej tabakovej epidémii: ochrana ľudí pred tabakovým dymom), 2023, ISBN: 978-92-4-007716-4, s. 31 – 32.

6 Svetová zdravotnícka organizácia, *Technical note on the call to action on electronic cigarettes* (Technická poznámka k výzve na prijatie opatrení v oblasti elektronických cigariet), 2023, s. 3 – 4, https://www.who.int/publications/m/item/technical-note-on-call-to-action-on-electronic-cigarettes.

7 Svetová zdravotnícka organizácia, *Electronic cigarettes call to action* (Výzva na prijatie opatrení v oblasti elektronických cigariet), 2023, https://www.who.int/publications/m/item/electronic-cigarettes---call-to-action.

8 Svetová zdravotnícka organizácia, *Heated tobacco products: summary of research and evidence of health impacts* (Zahrievané tabakové výrobky: zhrnutie výskumu a dôkazov o vplyve na zdravie), 2023, s. 12 – 13, https://www.who.int/publications/i/item/9789240042490.

9 Svetová zdravotnícka organizácia, *WHO study group on tobacco product regulation: Report on the scientific basis of tobacco product regulation: eighth report of a WHO study group* (Študijná skupina WHO pre reguláciu tabakových výrobkov: Správa o vedeckom základe regulácie tabakových výrobkov: ôsma správa študijnej skupiny WHO), 2021, https://www.who.int/publications/i/item/9789240022720.

10 Yoshioka, T., Shinozaki, T., Hori, A., Okawa, S., Nakashima, K., Tabuchi, T., *Association between exposure to secondhand aerosol from heated tobacco products and respiratory symptoms among current non-smokers in Japan: a cross-sectional study* (Súvislosť medzi vystavením sekundárnemu aerosólu zo zahrievaných tabakových výrobkov a respiračnými symptómami medzi súčasnými nefajčiarmi v Japonsku: prierezová štúdia), BMJ Open, 2023;13:e065322, doi: 10.1136/ bmjopen-2022-065322.

11 Imura, Y., Tabuchi, T., *Exposure to secondhand heated-tobacco-product aerosol may cause similar incidence of asthma attack and chest pain to secondhand cigarette exposure: the JASTIS 2019 study* (Vystavenie sekundárnemu aerosólu zo zahrievaných tabakových výrobkov môže spôsobiť podobný výskyt astmatických záchvatov a bolesti v hrudníku ako vystavenie sekundárnemu cigaretovému dymu: štúdia JASTIS z roku 2019), Int J Environ Res Public Health, 2021;18(4):1766, doi: 10.3390/ijerph18041766.

12 Uguna, C. N., Snape, C. E., *Should IQOS emissions be considered as smoke and harmful to health? A review of the chemical evidence* (Mali by sa emisie z výrobkov IQOS považovať za dym a za zdraviu škodlivé? Preskúmanie chemických dôkazov), ACS Omega, 2022;7(26):22111–24, doi: 10.1021/ acsomega.2c01527.

13 Auer, R., Concha-Lozano, N., JacotSadowski, I., Cornuz, J., Berthet, A., *Heat-not-burn tobacco cigarettes: smoke by any other name* (Tabakové cigarety typu „Heat-Not-Burn“: iný názov pre dym), JAMA Intern Med, 2017;177(7):1050–2, doi: 10.1001/ jamainternmed.2017.1419.

aj beznikotínových, vystavujú okolostojace osoby kvantifikovateľným úrovniam tuhých častíc a významných toxických látok a kontaminantov[14, 15, 16, 17, 18, 19, 20].

(9) Svetová zdravotnícka organizácia sa domnieva, že žiadna úroveň vystavenia vedľajšiemu prúdu dymu nie je bezpečná ani prijateľná[4], a preto by sa malo postupovať obozretne. Svetová zdravotnícka organizácia odporúča uplatňovať opatrenia na kontrolu tabaku, a to vrátane ochrany pred vystavením, aj na elektronické cigarety[21, 4, 5].

(10) Vedecký výbor pre zdravotné, environmentálne a vznikajúce riziká (SCHEER) vo svojom stanovisku k elektronickým cigaretám z roku 2021[22] dospel k záveru, že existujú slabé až stredne silné dôkazy o rizikách respiračného, kardiovaskulárneho a karcinogénneho poškodenia v dôsledku sekundárneho vystavenia aerosólom z elektronických cigariet.

(11) Prostredie bez dymu a aerosólov je celosvetovo uznávaným a overeným prístupom k zabezpečeniu primeranej ochrany zdravia ľudí pred účinkami sekundárneho tabakového dymu a aerosólov.

(12) Nové výrobky, ako sú elektronické cigarety a zahrievané tabakové výrobky, si v posledných rokoch upevnili svoj podiel na trhu a ich používanie narastá. Na základe

---

14 Fernández, E., Ballbè, M., Sureda, X., Fu, M., Saltó, E., Martínez-Sánchez, J. M., *Particulate matter from electronic cigarettes and conventional cigarettes: a systematic review and observational study* (Tuhé častice z elektronických cigariet a tradičných cigariet: systematický prehľad a observačná štúdia), Curr Environ Health Rep, 2015;2(4):423–9, doi: 10.1007/s40572- 015-0072-x.

15 Li, L., Lin, Y., Xia, T., Zhu, Y., *Effects of electronic cigarettes on indoor air quality and health* (Účinky elektronických cigariet na kvalitu vzduchu v interiéri a zdravie), Annu Rev Public Health, 2020;41(1):363–80, doi: 10.1146/ annurev-publhealth-040119-094043.

16 Hess, I., Lachireddy, K., Capon, A., *A systematic review of the health risks from passive exposure to electronic cigarette vapour* (Systematický prehľad zdravotných rizík vyplývajúcich z pasívneho vystavenia výparom z elektronických cigariet), Public Health Research & Practice, 2016;26(2).

17 Borgini, A., Veronese, C., De Marco, C., Boffi, R., Tittarelli, A., Bertoldi, M. a kol., *Particulate matter in aerosols produced by two last generation electronic cigarettes: a comparison in a real-world environment* (Tuhé častice v aerosóloch z elektronických cigariet dvoch posledných generácií: porovnanie v reálnom prostredí), Pulmonology, 2021.

18 *Exposure to aerosols from smoking-proxy electronic inhaling systems: a systematic review* (Vystavenie aerosólom z elektronických inhalačných systémov nahrádzajúcich fajčenie: systematický prehľad), Barcelona: Oddelenie pre kontrolu tabaku, Institut Català d'Oncologia, 2016.

19 Lerner, C. A., Sundar, I. K., Yao, H., Gerloff, J., Ossip, D. J., McIntosh, S. a kol., *Vapors produced by electronic cigarettes and e-juices with flavorings induce toxicity, oxidative stress, and inflammatory response in lung epithelial cells and in mouse lung* (Výpary z elektronických cigariet a kvapalných náplní do elektronických cigariet s príchuťami spôsobujú toxicitu, oxidačný stres a zápalovú reakciu v pľúcnych epitelových bunkách a v pľúcach myší), PLoS One, 2015;10(2):e0116732.

20 Glantz, S. A., Nguyen, N. a Oliveira da Silva, A. L., 2024. *Population-Based Disease Odds for E-Cigarettes and Dual Use versus Cigarettes* (Pravdepodobnosť vzniku chorôb u obyvateľstva v dôsledku používania elektronických cigariet a dvojakého používania v porovnaní s bežnými cigaretami), NEJM Evidence, 3(3), DOI: 10.1056/EVIDoa2300229.

21 *Applying tobacco control measures to e-cigarettes, including the supply and demand reduction measures of the WHO FCTC* (Uplatňovanie opatrení na kontrolu tabaku na elektronické cigarety vrátane opatrení na zníženie ponuky a dopytu uvedených v RDKT WHO) (strana 3, https://cdn.who.int/media/docs/default-source/tobacco-hq/regulating-tobacco-products/ends-call-to-action.pdf?sfvrsn=ea4c4fdb_12&download=true), s odkazom na Rámcový dohovor o kontrole tabaku (strana 8, https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/42811/9241591013.pdf?sequence=1).

22 SCHEER (Vedecký výbor pre zdravotné, environmentálne a vznikajúce riziká), *Opinion on electronic cigarettes* (Stanovisko k elektronickým cigaretám), 16. apríla 2021.

údajov z prieskumu Eurobarometra je prevalencia používania elektronických cigariet v Únii na úrovni 3 % a prevalencia zahrievaných tabakových výrobkov na úrovni 2 %.

(13) Problémom, ktorý vzbudzuje osobitnú obavu v súvislosti s vývojom na trhu s novými výrobkami, ako sú elektronické cigarety a zahrievané tabakové výrobky, je, že sa používajú a sú príťažlivé najmä medzi deťmi a mladými ľuďmi.

(14) Vystavenie sekundárnemu dymu a aerosólom by mohlo byť osobitne nebezpečné pre deti a mladistvých a mohlo by zvýšiť pravdepodobnosť, že si osvoja fajčiarske návyky[4, 5, 6].

(15) Podľa odhadov z roku 2023 začalo 54 % súčasných a bývalých fajčiarov pravidelne fajčiť pred dovŕšením veku 19 rokov a 14 % začalo fajčiť v detstve pred dovŕšením 15 rokov[1].

(16) Používanie nových výrobkov, ktoré obsahujú nikotín, predovšetkým mladými ľuďmi, je spojené so závislosťou a mohlo by predstavovať začiatok neskoršieho používania tradičných tabakových výrobkov[4].

(17) Je dôležité zohľadniť nielen nedávny vývoj na trhu a technologický vývoj spojený s novými výrobkami, ale aj lepšie koordinovať vnútroštátne regulačné rámce v prospech prostredia bez dymu a aerosólov a zabezpečiť nadčasovosť týchto rámcov.

(18) Sekundárne vystavenie dymu a aerosólom na miestach, ako sú vonkajšie priestory ubytovacích a stravovacích zariadení a vonkajšie priestory určené pre deti a mladistvých, je v súčasnosti značné. Na základe údajov z prieskumu Eurobarometra z roku 2023 74 % respondentov v rámci tohto prieskumu tvrdí, že sa za posledných šesť mesiacov stretli s tým, že ľudia fajčili na vonkajších terasách, a 71 % respondentov tvrdí, že sa na tých istých miestach stretli s osobami používajúcimi elektronické cigarety a zahrievané tabakové výrobky. Spomedzi respondentov 42 % tvrdí, že ľudia fajčili vo vonkajších priestoroch určených pre deti a mladistvých, a 49 % tvrdí, že sa na tých istých miestach stretli s osobami používajúcimi elektronické cigarety a zahrievané tabakové výrobky[1].

(19) Viaceré členské štáty už prijali ochranné opatrenia vrátane zákazu fajčenia na vnútorných a vonkajších miestach alebo zákazu používania nových výrobkov na verejných miestach[23, 24].

(20) Preto je vhodné rozšíriť rozsah pôsobnosti odporúčania tak, aby zahŕňal konkrétne vonkajšie priestory, s cieľom lepšie chrániť ľudí v Únii, najmä deti, mladých ľudí a zraniteľné osoby, napríklad občanov trpiacich chronickými chorobami alebo inými existujúcimi zdravotnými ťažkosťami či tehotné ženy, pred vystavením sekundárnemu dymu a aerosólom z nových výrobkov, napríklad zo zahrievaných tabakových výrobkov, elektronických cigariet, či už nikotínových alebo beznikotínových, a náhrad tabaku, a z akýchkoľvek iných výrobkov vypúšťajúcich dym a/alebo aerosóly.

(21) Na podporu revízie odporúčania bola od júna do júla 2022 vyhlásená výzva na predkladanie podkladov a od marca do mája 2023 sa prostredníctvom konzultačných činností viedli konzultácie so zástupcami príslušných orgánov členských štátov, s organizáciami občianskej spoločnosti, príslušnými hospodárskymi subjektmi a inými zainteresovanými stranami.

---

[23] Pracovný dokument útvarov Komisie pripojený k odporúčaniu Rady o prostredí bez dymu a aerosólu, ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady 2009/C 296/02, [odkaz].

[24] Štúdia o prostredí bez dymu a reklame na tabakové a súvisiace výrobky, 2021.

(22) Komisia má v úmysle prostredníctvom existujúcich programov a nástrojov spolupráce EÚ podporiť členské štáty v účinnom vykonávaní odporúčania.

(23) Komisia plánuje najmä pomôcť posilniť výskum v tejto oblasti. Toto výskumné úsilie by malo zahŕňať nové výrobky (ako sú elektronické cigarety, či už nikotínové alebo beznikotínové, a zahrievané tabakové výrobky), náhrady tabaku, ktoré vypúšťajú dym alebo aerosóly, a akékoľvek iné výrobky vypúšťajúce dym a/alebo aerosóly, výrobky uvoľňujúce nikotín a výrobky, ktoré pripomínajú používanie výrobkov uvoľňujúcich nikotín. Takisto sa plánuje posilnenie medzinárodnej spolupráce v témach, na ktoré sa vzťahuje toto odporúčanie, a to aj v oblasti výskumu.

(24) Komisia má v úmysle vypracovať súbor nástrojov prevencie, ktoré budú podporovať lepšiu ochranu zdravia detí a mladých ľudí vo veku, keď sú najzraniteľnejší a dochádza u nich k najvýraznejšiemu formovaniu, so zameraním na predchádzanie fajčeniu a závislosti od nikotínu, a ktoré budú riešiť vzájomné vzťahy medzi duševným a telesným zdravím a kľúčové determinanty zdravia.

(25) Mali by sa zohľadniť pripojené Usmernenia o ochrane pred vystavením tabakovému dymu prijaté na druhej konferencii zmluvných strán Rámcového dohovoru WHO o kontrole tabaku. Členské štáty by sa mali podnecovať k tomu, aby rozšírili opatrenia uvedené v týchto usmerneniach a prekročili rámec týchto opatrení.

(26) Toto odporúčanie má širší rozsah pôsobnosti než odporúčanie 2009/C 296/02 a nahrádza ho s cieľom lepšie chrániť ľudí v Únii pred sekundárnym dymom a aerosólmi, pozitívne prispievať k cieľom európskeho plánu na boj proti rakovine súvisiacim s tabakom a prispievať k tomu, aby sa znížila prevalencia fajčenia a používania nových výrobkov a aby sa fajčenie a používanie nových výrobkov nepovažovalo za bežné,

TÝMTO ODPORÚČA ČLENSKÝM ŠTÁTOM:

1. zabezpečiť účinnú ochranu pred vystavením tabakovému dymu na vnútorných pracoviskách, na vnútorných verejných miestach a vo verejnej doprave, ako sa uvádza v článku 8 Rámcového dohovoru Svetovej zdravotníckej organizácie o kontrole tabaku (RDKT WHO) a na základe usmernení k ochrane pred vystavením tabakovému dymu uvedených v prílohe, ktoré boli prijaté na druhej konferencii zmluvných strán dohovoru RDKT;

2. zabezpečiť účinnú ochranu na vnútorných pracoviskách, na vnútorných verejných miestach a vo verejnej doprave pred vystavením sekundárnym emisiám pochádzajúcim z používania nových výrobkov, ktoré vypúšťajú dym alebo aerosóly, napríklad zahrievaných tabakových výrobkov, elektronických cigariet, či už nikotínových alebo beznikotínových, a náhrad tabaku, a akýchkoľvek iných výrobkov vypúšťajúcich dym a/alebo aerosóly;

3. zabezpečiť účinnú ochranu pred vystavením sekundárnemu dymu a aerosólom vo vyhradených vonkajších rekreačných priestoroch, najmä tam, kde môžu byť často prítomné deti. Mali by k nim patriť verejné ihriská, zábavné parky, kúpaliská, zoologické záhrady a iné podobné vonkajšie priestory;

4. zabezpečiť účinnú ochranu pred sekundárnym dymom a aerosólmi vo všetkých vonkajších alebo polovonkajších priestoroch (napr. čiastočne zakrytých, ohraničených stenou, plotom alebo inak vytýčených priestoroch vedľa alebo v blízkosti zariadenia vrátane striech, balkónov, veránd či terás) súvisiacich so zariadeniami poskytujúcimi služby. Mali by k nim patriť vonkajšie priestory reštaurácií, barov a kaviarní a vonkajšie priestory iných podobných objektov;

5. zabezpečiť účinnú ochranu pred sekundárnym dymom a aerosólmi vo všetkých vonkajších alebo polovonkajších priestoroch súvisiacich s verejnou dopravou, a to aj na autobusových, električkových a vlakových zastávkach a na letiskách;

6. zabezpečiť účinnú ochranu pred sekundárnym dymom a aerosólmi v každom vonkajšom priestore spojenom s pracoviskom;

7. zabezpečiť účinnú ochranu pred sekundárnym dymom a aerosólmi v každom vonkajšom priestore objektov súvisiacich so zdravotnou starostlivosťou. Mali by k nim patriť nemocnice, kliniky, zdravotné strediská, zariadenia opatrovateľskej starostlivosti a iné podobné objekty;

8. zabezpečiť účinnú ochranu pred sekundárnym dymom a aerosólmi v každom vonkajšom priestore objektov, v ktorých sa poskytuje vzdelávanie a odborná príprava deťom a mladým ľuďom. K takýmto priestorom by mali patriť zariadenia starostlivosti o deti v predškolskom veku, základné a stredné školy, inštitúcie odborného vzdelávania a prípravy, univerzity, mládežnícke centrá a iné podobné objekty;

9. zvážiť začlenenie ďalších vonkajších priestorov, v ktorých sa pravdepodobne združuje verejnosť vrátane detí, maloletých alebo zraniteľných osôb, do doplnkových opatrení, vďaka ktorým sa bude predchádzať užívaniu tabaku a nikotínu a závislosti od nich a ktoré budú prispievať ku komplexnému prostrediu bez dymu a aerosólov. Takéto priestory by mohli okrem iného zahŕňať vonkajšie priestory, v ktorých sa organizujú podujatia, auditóriá a hľadiská počas verejných podujatí, a priestory spojené s budovami otvorenými pre verejnosť, ktorými bude pravdepodobne prechádzať veľký počet ľudí (napr. vchody do nákupných centier, nádvoria budov otvorených pre verejnosť);

10. zvážiť začlenenie ďalších priestorov, ako sú napríklad súkromné automobily, v ktorých sa nachádzajú deti, maloleté alebo zraniteľné osoby, do doplnkových opatrení, vďaka ktorým sa bude predchádzať užívaniu tabaku a nikotínu a závislosti od nich a ktoré budú prispievať ku komplexnému prostrediu bez dymu a aerosólov;

11. vypracovať a/alebo posilniť politiky v prospech prostredia bez dymu a aerosólov, a to:

    a) vypracovaním vnútroštátnych stratégií a programov s cieľom zabezpečiť účinnú ochranu pred vystavením sekundárnemu dymu a aerosólom;

    b) uplatňovaním a/alebo prípravou kampaní zameraných na prevenciu, odvykanie od fajčenia a zvyšovanie informovanosti, ako sú vzdelávacie, osvetové a informačné kampane, s cieľom zabezpečiť dodržiavanie opatrení v prospech prostredia bez dymu a aerosólov. Takéto kampane by zároveň mohli byť súčasťou iniciatív na znižovanie závislosti. Mohli by vychádzať z iniciatív v oblasti prevencie zahrnutých v európskom pláne na boj proti rakovine a/alebo ich dopĺňať;

    c) zabezpečením vhodných štruktúr a mechanizmov na podporu dodržiavania a uplatňovania a/alebo rozvoja najlepších postupov, ktoré môžu zlepšiť vykonávanie a presadzovanie opatrení v prospech prostredia bez dymu a aerosólov;

12. spolupracovať pri výmene najlepších postupov v oblasti vývoja nových alebo posilňovania existujúcich politík, programov a stratégií v prospech prostredia bez

dymu a aerosólov s cieľom zabezpečiť ich komplexnosť a pri navrhovaní a skúšaní ambicióznych a efektívnych prístupov k dosiahnutiu prostredia bez dymu a aerosólov;

13. úzko spolupracovať navzájom a s Komisiou s cieľom vytvoriť jednotný rámec vymedzenia pojmov, referenčných hodnôt a ukazovateľov na účinné vykonávanie tohto odporúčania a podľa potreby monitorovať, hodnotiť a aktualizovať svoje opatrenia;

14. predkladať Komisii, konkrétne expertnej skupine Komisie pre verejné zdravie a expertnej skupine Komisie pre politiku v oblasti tabaku, správu o vykonávaní a pokroku v oblasti prijatých opatrení najprv tri roky po prijatí tohto odporúčania a potom každých päť rokov.

Odporúčanie 2009/C 296/02 sa nahrádza týmto odporúčaním.

V Štrasburgu

Za Radu
predseda